

PROJEKTAS „SVEIKATOS NETOLYGUMŲ NUSTATYMO IR MAŽINIMO GEBĖJIMŲ STIPRINIMO MODELIO SUKŪRIMAS“

Nr. NOR-LT11-SAM-01-TF-02-001

Poveiklė 1.1.1.2. „Lietuvos įvairių politikos sektorių (valstybės ir savivaldybių lygmenų) strateginių ir norminių aktų, reglamentuojančių sveikatos santykių teisumą, analizė“

Atsakingi vykdytojai: dr. Gintarė Petronytė, dr. Marija Veniūtė, Vaida Aguonytė

Siekiant sumažinti sveikatos netolygumų bei prieinamumo prie sveikatos priežiūros skirtumų mastą labai svarbu, kad tiek Lietuvos nacionaliniuose, tiek savivaldybių teisiniuose dokumentuose būtų numatytos priemonės, jų vykdytojai bei išteklių, kurių įgyvendinimas padėtų tai padaryti.

Metodika. 2014 m. liepos – lapkričio mėn. Higienos institute atlikta strateginių dokumentų ir teisės aktų, reglamentuojančių sveikatos santykių teisumą įvairiuose politikos sektoriuose, analizė, apimanti nacionalinio ir savivaldos lygmens dokumentų peržiūrą bei vertinimą. Atliekant nacionalinių teisės dokumentų analizę buvo peržiūrėti sveikatos apsaugos ministerijos (SAM), socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM), švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM), aplinkos ministerijos (AM) teisiniai dokumentai. Savivaldybių lygiu analizuoti trumpalaikio planavimo strateginiai dokumentai – savivaldybių strateginiai veiklos planai. Nagrinėta, ar teisiniuose dokumentuose tiesiogiai ir (ar) netiesiogiai įtraukti sveikatos netolygumų mažinimo klausimai, atkreipiant dėmesį, ar numatomos priemonės yra orientuotos į tikslines grupes – vaikus, socialinės rizikos, socialiai pažeidžiamas grupes.

Rezultatų apibendrinimas. Nacionalinio lygmens teisinių dokumentų analizė parodė, kad išsamiausiai sveikatos santykių teisumas reguliuojamas SAM dokumentuose. Šios ministerijos kompetencijos srityje patvirtintuose teisiniuose dokumentuose aptiriamos tikslinių grupių charakteristikos, įvairios priemonės bei būdai, susiję su sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumu, savalaikiškumu, gydymo tęstinumo užtikrinimu, specialistų kvalifikacijos tobulinimu bei pacientų švietimu. SADM bei ŠMM kompetencijų srityse patvirtintuose teisės aktuose sveikatos santykių teisumo ir jo reguliavimo nuostatų tiesiogiai nėra įvardinti, tačiau minėtos institucijos netiesiogiai prisideda prie šios srities, nustatydamos konkrečias priemones bei tikslus. AM kompetencijos srityje patvirtinti teisės aktai apibrėžia bendrus reikalavimus aplinkos apsaugai, oro taršai, triukšmo valdymui ir kitiems klausimams, kurie prisideda prie bendro visuomenės gėrio ir sveikatos aplinkos formavimo.

Atliekant analizę savivaldos lygiu, rasta 37 viešai prieinami savivaldybių strateginiai veiklos planai, kuriuose netiesiogiai keliami siekiniai mažinti sveikatos netolygumus, planuojant ir įgyvendinant priemones, užtikrinančias švietimo, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų prieinamumą bei jų įvairovę, kuriant sveikatai palankią fizinę aplinką bei didinant socialiai pažeidžiamų grupių užimtumą. Savivaldybėse planuojamos ir įgyvendinamos švietimo, sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos sektorių tikslinės priemonės dažniausiai skiriamos vaikams, rečiau – orientuojamos į socialiai pažeidžiamas grupes, ypač socialinės rizikos asmenims.